

TANECNIAKTUALITY.CZ

1. Rapsodie Bohemia – Tři kontrastní tváře současného baletu

22.04.2024 tanecniaktuality.cz

[Odkaz na originál](#)**Klíčová slova:** balet (2); ostravský (2); baletu; Divadlo; Jiřího; Myrona; ostravského

S dalším příspěvkem k Roku české hudby přišel **ostravský balet**. Ve složeném programu zaznívá mimo jiné Bohuslav Martinů, Jaroslav Ježek, pražský

rodák Ervín Schulhoff nebo ikona československé filmové hudby Zdeněk Liška. Program má tři tváře. Těžko si představit, že by mohly být rozdílnější.

Heatscape. Foto: Serghei Gherciu.

Rychlost a lehkost elegantních variací

Eso je vyloženo hned v úvodu. Justin Peck je považován za vycházející hvězdu americké provenience. Má už za sebou úctyhodnou kariéru a v současnosti působí jako rezidenční choreograf New York City Ballet. V roce 2015 připravil pro Miami City Ballet dílo Heatscape na Koncert pro klavír a orchestr č. 1 Bohuslava Martinů. Poté jej nastudovali například v Helsinkách, Madridu nebo Drážďanech. Peck je balanchinovec. Výborně cítí hudbu, s lehkostí a samozřejmostí dokáže vytančit každou notu, aniž by vznikal dojem překrokovosti, přetížení pohybem. Je to díky požadované lehkosti, která tmelí překvapivé změny a kombinace.

Podobně jako Balanchine staví na akademické taneční estetice, ale tu neustále narušuje a rozvíjí, prokládá humorem. Velmi dobře komponuje pohyb v prostoru: někde vychází z osově či středově souměrného konceptu, jinde se tanec kanonicky opakuje a postupně rozvíjí. Sólové party se přirozeně odlupují od sboru a v tanci kolektivu zase zanikají. Společným jmenovatelem je rychlost, s níž se provádějí překvapivé a často náročné vazby. Pohyb je občas naznačen, ale nakonec rozvíjen jiným směrem. Vše plyne energicky a jakoby bezstarostně a vesele. Výborně si Peckův jazyk rozumí s pestrou a na kontrasty bohatou kompozicí Martinů. Zejména v první větě Peck překvapuje množstvím nápadů, v následujících dvou už přival invence trochu ochabuje a více se pracuje s repetitivními.

Podobně jako Balanchine i on si vystačí s takřka prázdnou scénou a jednoduchými kostýmy, které nijak nelimitují pohyb. Připomínají tělocvičný úbor v bílé barvě – trenýrky a tílka nebo trika u pánů, jednoduché krátké vzdušné šaty u žen. Scéně dominuje rozměrná malba na horizontu převzatá od populárního street-artového výtvarníka Sheparda Faireye. Jeho geometrická a zároveň ornamentální struktura připomíná mandalu.

Ostravský balet neskrývá ambice, když si troufl na toto technicky náročné dílo. Především v prvním obsazení se mu daří držet s choreografií krok. Hlavně Rita Pires s Francescem Fasanem s vervou a spontánností tančí v první větě technickým záladnostem navzdory. Druhé obsazení už více prozrazuje limity souboru, sborové pasáže nemají tak jednotnou energii, soustředění na techniku se propisuje do méně uvolněného výrazu. Sem tam to v technice škobrtne.

Stand-up a improvizace

Střih. Po Peckově promyšlené, neoklasickým slovníkem sevřené kreaci přichází na řadu Úhel pohledu Viktora Konvalinky.

Dramaturgií absentuje, tématem i formou improvizace bez mantinelů. Je to vlastně sled nesourodých scén či scének, dílčích nápadů – tu jen nahozených, jinde trochu více rozvedených. Odkazuje se na jazzovou muziku, pro níž je improvizace stavebním kamenem.

Improvizace za účasti samotných tanečnicků byla také metodou, již vznikala tato spíše performativní nežli jen taneční kreaace. Téma nahodilosti a možnosti různé interpretace nastoluje úvodní stand-up výstup rozvíjený scénou u "automatického" klavíru, který neprofesionálním hudebníkům klade rafinované překážky, jak jim znemožnit si zahrát. Je to vtípek jednoduchý ale pořád ještě vygradovaný oproti scéně, kdy tanečníci a tanečnice sundají vycházkové obleky, košile a vesty a v blyštivých přiléhavých úborech připomínajících dámské jednodílné plavky poskakují a imitují zvěř obývající džungli. Divoce se natřásají, vlně předvádějí ženské pohyby – taková legrace na "první dobrou". Ale mezi tím se dostane i na velmi dobře postavené tango se Schulhoffovou muzikou nebo na čistě hudební číslo, Ježkův Bugatti step zahráný tak svižně až se z klavíru kouří.

Taneční minimalismus

Střih číslo dvě a z nevázané bezkonceptnosti se ocitáme snad v kosmické lodi, kde naopak vládne přísný režim taneční symetrie a kánonu. Program uzavírá Ikarie choreografky Jany Burkiewiczové inspirovaná československou filmovou sci-fi z roku 1963.

Film Ikarie XB1 byl na svou dobu unikátní počín. Slavné světové snímky tohoto žánru jako Kubrickova 2001: Vesmírná Odysea (mimoходом Ikarie Kubricka zjevně inspirovala) nebo Tarkovského Solaris vznikly až o několik let později.

Příběh sleduje cestu posádky vesmírné lodi, která mimo naší galaxii pátrá po známkách života. Ve filmu se potkala řada špičkových herců, mimo jiné Dana Medřická, Zdeněk Štěpánek nebo Radovan Lukavský, a vynikajících tvůrců – na scénáři se podílel Pavel Juráček, režíroval Jindřich Polák, kostýmy vedle jiných navrhla Ester Krumbachová a ve své době hodně nekonformní elektronickou hudbu vytvořil Zdeněk Liška. Dodnes si film uchoval tajemné kouzlo (aktuálně je zdarma ke zhlédnutí v i-vysílání České televize).

Nabízí třeba úsměvnou představu choreografa a někdejšího sólisty baletu pražského Národního divadla Františka Halmazni, jak by mohl vypadat společenský tanec ve 22. století (říkalo se mu kosmický twist).

Jana Burkiewiczová, etablovaná na pražské nezávislé scéně, úspěšná ale i v komerční sféře, kde se podílela na velkých ceremoniálech a show, poprvé pracovala s baletním souborem "kamenného divadla". A oním poprvé, pokud se nemýlím, je i využití Liškovy hudby v tanečním díle. Soundtrack upravil a autorsky dotvořil Jiří Konvalinka. Choreografii vládne minimalismus, až strojové střídání pohybových schémat.

Z unisono pohybu sborové masy se vyčleňují skupinky tvořící taneční kontrpunkt. Připomíná to kinetické obrazy tvořené uniformními tvory bez genderu, emocí, srdce. Chladně se měnící vzorce bytosti v bílých parukách a šedých úborech naruší až vydělení oranžovým oděvem zvýrazněné ženy, snad kapitánky, patrně jediné bytosti, v níž koluje lidská krev a které se jako jediné podaří zachránit a robotickou existenci ve vesmírné lodi opustit.

V tanečním uchopení připomíná Ikarie spíše efektní unisono sestavy pro komerční show než propracovanější práce, které choreografka připravila pro nezávislou scénu. Ještě více než bohatství tanečních nápadů postrádám silnější sdělení, gesto či myšlenku. Ostatně to bych očekával i od výtvarného, tady nijak překvapivého řešení, rámovaného ze třetiny spuštěnou kovovou oponou, upomínající snad na plášť kosmické lodi, a zadní projekcí. Tanečníci ale vzali estetiku díla za svou a choreografická schémata provádějí s milimetrovou přesností, díky čemuž mají svůj účinek a jistou sílu.

Rapsodie Bohemia oslavující českou hudbu nabízí tři kontrastní přístupy. Je třeba ocenit odvahu **ostravského baletu** hledat nové cesty a poměřovat se s nevyzkoušenými výzvami. Dojem z posledního programu je ale rozporuplný.

Psáno z premiér 11. a 13. dubna 2024, **Divadlo Jiřího Myrona**, Ostrava.

Rapsodie Bohemia

Heatscape

Hudba: Bohuslav Martinů

Choreografie: Justin Peck

Asistent choreografa: Eric Trope

Scéna: Shepard Fairey

Kostýmy: Reid Barthelme, Harriet Jung

Světelný design: Brandon Stirling Baker

Realizace světelného designu: Daniel Tesař

Úhel pohledu

Hudba: Bohuslav Martinů, Jaroslav Ježek, Ervín Schulhoff

Choreografie: Viktor Konvalinka a tanečníci

Asistentka choreografa: Nataša Novotná

Scéna a kostýmy: Viktor Konvalinka

Světelný design: Daniel Tesař

Ikarie

Hudba: Zdeněk Liška, Jan Konvalinka

Choreografie: Jana Burkiewiczová

Asistentka choreografky: Paulina Šmatláková

Scéna: Jaroslav Wertig

Kostýmy: Petr Vlachynská

Světelný design: Daniel Tesař

Hodnoceno x

URL | <https://www.tanecniaktuality.cz/recenze/rapsodie-bohemia-tri-kontrastni-tvare-soucasneho-baletu>

[« zpět na začátek](#)

Rapsodie Bohemia – Tři kontrastní tváře současného baletu

S dalším příspěvkem k Roku české hudby přišel ostravský balet. Ve složeném programu zaznívá mimo jiné Bohuslav Martinů, Jaroslav Ježek, pražský rodák Ervín Schulhoff nebo ikona československé filmové hudby Zdeněk Liška. Program má tři tváře. Těžko si představit, že by mohly být rozdílnější.

22. 4. 2024 recenze

Heatscape. Foto: Serghei Gherciu.

Autor [Roman Vašek](#)

Rychlost a lehkost elegantních variací

Eso je vyloženo hned v úvodu. **Justin Peck** je považován za vycházející hvězdu americké provenience. Má už za sebou úctyhodnou kariéru a v současnosti působí jako rezidenční choreograf New York City Ballet. V roce 2015 připravil pro Miami City Ballet dílo *Heatscape* na *Koncert pro klavír a orchestr č. 1* Bohuslava Martinů. Poté jej nastudovali například v Helsinkách, Madridu nebo Drážďanech. Peck je balanchinovec. Výborně cítí hudbu, s lehkostí a samozřejmostí dokáže vytančit každou notu, aniž by vznikl dojem překrokovánosti, přetížení pohybem. Je to díky požadované lehkosti, která tmelí překvapivé změny a kombinace.

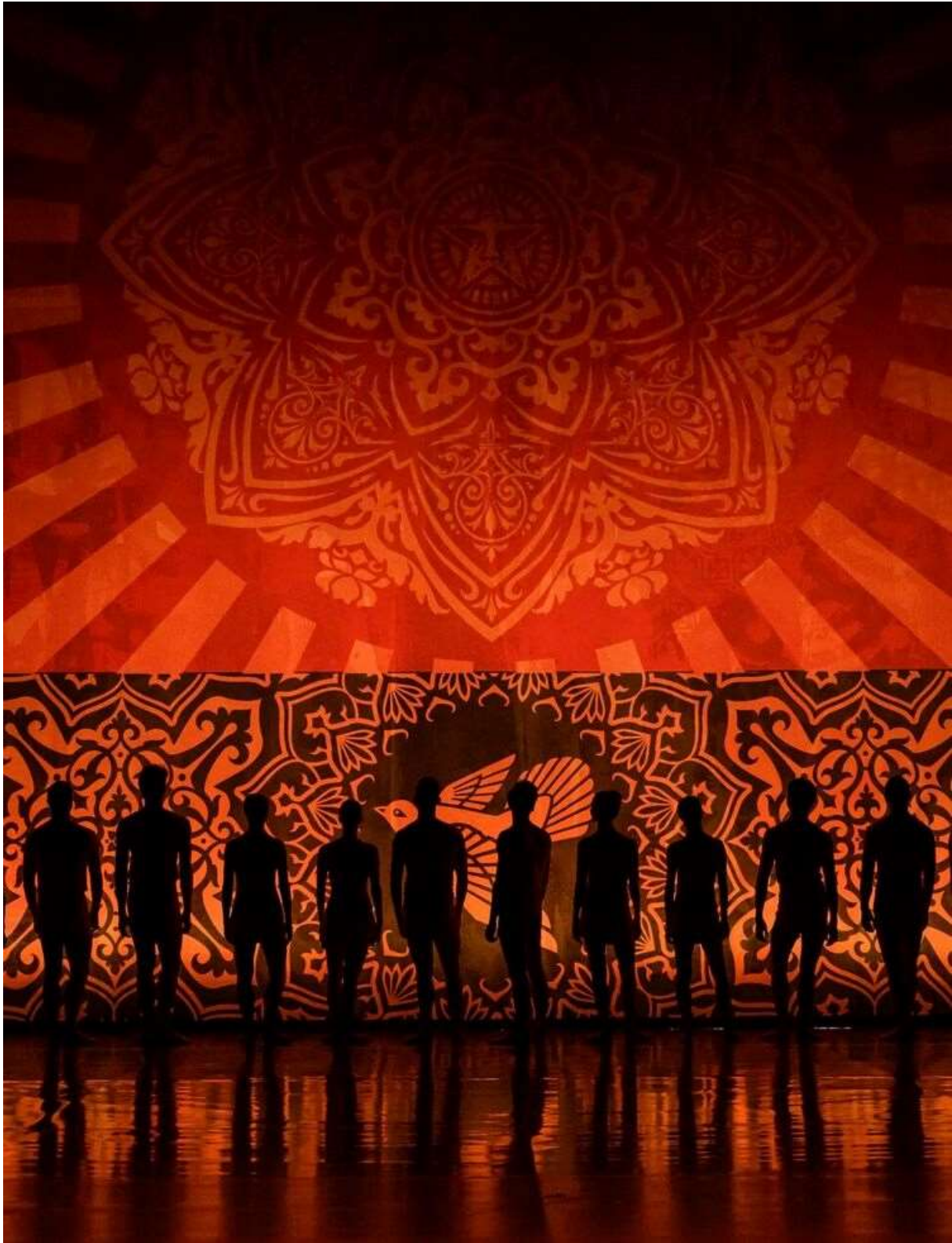
Podobně jako Balanchine staví na akademické taneční estetice, ale tu neustále narušuje a rozvíjí, prokládá humorem. Velmi dobře komponuje pohyb v prostoru: někde vychází z osově či středově souměrného konceptu, jinde se tanec kanonicky opakuje a postupně rozvíjí. Sólové party se přirozeně odlupují od sboru a v tanci kolektivu zase zanikají. Společným jmenovatelem je rychlost, s níž se provádějí překvapivé a často náročné vazby. Pohyb je občas naznačen, ale nakonec rozvíjen jiným směrem. Vše plyne energicky a jakoby bezstarostně a vesele. Výborně si Peckův jazyk rozumí s pestrou a na kontrasty bohatou kompozicí Martinů. Zejména v první větě Peck překvapuje množstvím nápadů, v následujících dvou už přival invence trochu ochabuje a více se pracuje s repetitivy.

Heatscape. Foto: Serghei Gherciu.

Podobně jako Balanchine i on si vystačí s takřka prázdnou scénou a jednoduchými kostýmy, které nijak nelimitují pohyb. Připomínají tělocvičný úbor v bílé barvě – trenýrky a tílka nebo trika u pánů, jednoduché krátké vzdušné šaty u žen. Scéně dominuje rozměrná malba na horizontu převzatá od populárního street-artového výtvarníka **Sheparda Faireye**. Jeho geometrická a zároveň ornamentální struktura připomíná mandalu.

Ostravský balet neskrývá ambice, když si troufl na toto technicky náročné dílo. Především v prvním obsazení se mu daří držet s choreografií krok. Hlavně **Rita Pires** s **Francescem Fasanem** s vervou a spontánností tančí v první větě technickým záluďnostem navzdory. Druhé obsazení už více prozrazuje limity souboru, sborové pasáže nemají tak jednotnou energii, soustředění na techniku se propisuje do méně uvolněného výrazu. Sem tam to v technice škobrtne.

Heatscape. Foto: Serghei Gherciu.

Stand-up a improvizace

Střih. Po Peckově promyšlené, neoklasickým slovníkem sevřené kreaci přichází na řadu *Úhel pohledu* Viktora Konvalinky. Dramaturgií absentuje, tématem i formou improvizace bez mantinelů. Je to vlastně sled nesourodých scén či scének, dílčích nápadů – tu jen nahozených, jinde trochu více rozvedených. Odkazuje se na jazzovou muziku, pro níž je improvizace stavebním kamenem. Improvizace za účasti samotných tanečníků byla také metodou, jíž vznikala tato spíše performativní nežli jen taneční kreace.

Úhel pohledu. Foto: Serghei Gherciu.

Téma nahodilosti a možnosti různé interpretace nastoluje úvodní *stand-up* výstup rozvíjený scénou u „automatického“ klavíru, který neprofesionálním hudebníkům klade rafinované překážky, jak jim znemožnit si zahrát. Je to vtípek jednoduchý ale pořad ještě vygradovaný oproti scéně, kdy tanečníci a tanečnice sundají vycházkové obleky, košile a vesty a v blyštivých přiléhavých úborech připomínajících dámské jednodílné plavky poskakují a imitují zvěř obývající džungli. Divoce se natřásají, vlně předvádějí ženské pohyby – taková legrace na „první dobrou“. Ale mezi tím se dostane i na velmi dobře postavené tango se Schulhoffovou muzikou nebo na čisté hudební číslo, Ježkův *Bugatti step* zahráný tak svižně až se z klavíru kouří.

Úhel pohledu. Foto: Serghei Gherciu.

Taneční minimalismus

Stříh číslo dvě a z nevázané bezkonceptčnosti se ocitáme snad v kosmické lodi, kde naopak vládne přísný režim taneční symetrie a kánonu. Program uzavírá *Ikarie* choreografky **Jany Burkiewiczové** inspirovaná československou filmovou sci-fi z roku 1963.

Film *Ikarie XB1* byl na svou dobu unikátní počín. Slavné světové snímky tohoto žánru jako Kubrickova *2001: Vesmírná Odysea* (mimořádně *Ikarie* Kubricka zjevně inspirovala) nebo Tarkovského *Solaris* vznikly až o několik let později.

Příběh sleduje cestu posádky vesmírné lodi, která mimo naší galaxii pátrá po známkách života. Ve filmu se potkala řada špičkových herců, mimo jiné **Dana Medřická**, **Zdeněk Štěpánek** nebo **Radovan Lukavský**, a vynikajících tvůrců – na scénáři se podílel **Pavel Juráček**, režíroval **Jindřich Polák**, kostýmy vedle jiných navrhla **Ester Krumbachová** a ve své době hodně nekonformní elektronickou hudbu vytvořil **Zdeněk Liška**. Dodnes si film uchoval tajemné kouzlo (aktuálně je zdarma ke zhlédnutí v i-vysílání České televize). Nabízí třeba úsměvnou představu choreografa a někdejšího sólisty baletu pražského Národního divadla **Františka Halmazni**, jak by mohl vypadat společenský tanec ve 22. století (říkalo se mu kosmický twist).

Ikarie. Foto: Serghei Gherciu.

Jana Burkiewiczová, etablovaná na pražské nezávislé scéně, úspěšná ale i v komerční sféře, kde se podílela na velkých ceremoniálech a show, poprvé pracovala s baletním souborem „kamenného divadla“. A oním poprvé, pokud se nemýlím, je i využití Liškovy hudby v tanečním díle. Soundtrack upravil a autorsky dotvořil **Jiří Konvalinka**. Choreografii vládne minimalismus, až strojové střídání pohybových schémat.

Z unisono pohybu sborové masy se vyčleňují skupinky tvořící taneční kontrapunkt. Připomíná to kinetické obrazy tvořené uniformními tvory bez genderu, emocí, srdce. Chladně se měnící vzorce bytostí v bílých parukách a šedých úborech naruší až vydělení oranžovým oděvem zvýrazněné ženy, snad kapitánky, patrně jediné bytosti, v níž koluje lidská krev a které se jako jediné podaří zachránit a robotickou existenci ve vesmírné lodi opustit.

V tanečním uchopení připomíná *Ikarie* spíše efektní unisono sestavy pro komerční show než propracovanější práce, které choreografka připravila pro nezávislou scénu. Ještě více než bohatství tanečních nápadů postrádám silnější sdělení, gesto či myšlenku. Ostatně to bych

očekával i od výtvarného, tady nijak překvapivého řešení, rámovaného ze třetiny spuštěnou kovovou oponou, upomínající snad na plášť kosmické lodi, a zadní projekcí. Tanečníci ale vzali estetiku díla za svou a choreografická schémata provádějí s milimetrovou přesností, díky čemuž mají svůj účinek a jistou sílu.

Ikarie. Foto: Serghei Gherciu.

Rapsodie Bohemia oslavující českou hudbu nabízí tři kontrastní přístupy. Je třeba ocenit odvahu ostravského baletu hledat nové cesty a poměřovat se s nevyzkoušenými výzvami. Dojem z posledního programu je ale rozporuplný.

Psáno z premiér 11. a 13. dubna 2024, Divadlo Jiřího Myrona, Ostrava.

Rapsodie Bohemia

Heatscape

Hudba: Bohuslav Martinů

Choreografie: Justin Peck

Asistent choreografa: Eric Trope

Scéna: Shepard Fairey

Kostýmy: Reid Barthelme, Harriet Jung

Světelný design: Brandon Stirling Baker

Realizace světelného designu: Daniel Tesař

Úhel pohledu

Hudba: Bohuslav Martinů, Jaroslav Ježek, Ervín Schulhoff

Choreografie: Viktor Konvalinka a tanečníci

Asistentka choreografa: Nataša Novotná

Scéna a kostýmy: Viktor Konvalinka

Světelný design: Daniel Tesař

Ikarie

Hudba: Zdeněk Liška, Jan Konvalinka

Choreografie: Jana Burkiewiczová

Asistentka choreografky: Paulina Šmatláková

Scéna: Jaroslav Wertig

Kostýmy: Petr Vlachynská

Světelný design: Daniel Tesař